

Naujienu Antroji Dalis

NR. 798

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

J. VLKS.

F. BUGAILIŠKĖ PRISIMINUS

(1883. XII. 3. — 1965. X. 27)

R. Bugailiško būdo savybės

Pradedant 1906 m., dar mokinio būdamas Petrapilyj, girdėjau apie F. Bugailiški, veikiančią Lietuvos Studentų Draugiją. Žinojau, kad jis bendradarbiauja lietuvių spaudoje ir girdėjau, kad jis buvo kalinamas Vilniuje 1907 m. ir metams praslinkus atsidūrė Petrapilio kalėjime. Tačiau jam pavyko ištos ir kitos nelaimės išsisukti ir ilgai nekaltėti.

Jau pats atsidūręs Petrapilio Lietuvos Studentų Draugijos valdybos priešaky, užtikau paliktus pėdsakus jo gyvos veiklos toje draugijoje. Tada iš Lietuvos plaukė žinios, kad F. Bugailiškis apsigyveno Lietuvoj, Šiaulių mieste, ir ruošia išleisti savaitraštį. Jam nepavyko tas sumanymas įgyvendinti, — valdžia nedavė leidimo.

Štai kodėl 1918 m. vasarą mano susitikimas su Bugailiškiu Darbo Balso redakcijoje, Vilniuje, man buvo labai įdomus. F. Bugailiškis buvo vienas iš našesnių Darbo Balso bendradarbių, rašiusių straipsnius kultūros klausimais. Nors mudu tada neilgai šneketelėjom, bet pas mane susidarė įspūdis, jog Felikso Bugailiško esama ryžtingo vyro, kuris tytomis, kitų nepastebimas, dirba; kuris žino žodžio vertę ir vietą, kada, kur ir kam jis reikia pasakyti. Jis iš Vilniaus išvyko "apdovano-tas" slaptu socialdemokratų atsisaukimu paplatinti po žemaitiją. Neabejojau, kad prie to atsisaukimo suredagavimo St. Kairiui patalkininkavo ir F. Bugailiškis.

F. Bugailiškis okupacijos metais

Tik toks apdairus, sumanus, valingas vyras galėjo tais metais Lietuvoje nejučiomis parinkti žinių apie karinės vokiečių okupacijos valdžios darbus ir surasti būdą ir kelią tas žinias permesti Vokietijos parlamento socialdemokratų frakcijai, kad ji iškeltų viešumon, kaip nežmoniškai elgiasi okupacijos valdininkai su Lietuvos gyventojais.

Vokietijos karo žandarmerija tada dūko Lietuvoj, uostinėdama, kas galėjo ir kokiū būdu galėjo tokias žinias apie jų begėdišką veiklą perduoti Vokietijos parlamento socialdemokratų frakcijai? Juo labiau, kad pradedant 1916 metų pabaiga ir iki 1918 m. vasaros buvo Lietuvoj uždrausta be žandarmerijos leidimo pereiti savo valsčiaus sienas, ir tik su komendanto leidimu buvo galima atsilankyti didesniuose Lietuvos miestuose. Susirašinėti buvo leista tik atvi-

rukais ir tai vokiečių kalba. Joks budrus, landus vokiečių karo žandaras negalėjo įtarti, kad tas kuklus, tylus advokatas surado progą pabūvoti tada Lietuvoje įvairiose vietose ir parinkti tikslių žinių net su žandarų pavardėmis apie jų daromas gyventojams skriaudas.

1917 m. sušauktoje Lietuvos konferencijoje F. Bugailiškis atstovavo Šiaulių gyventojams, taip pat vokiečių okupacijos žandarams nepastebint. Jis tada gyveno Vilniuj ir čia viešumoj nesigarsino.

Štai kodėl tas žymusis Lietuvos kultūrininkas, valstybininkas, socialdemokratas ir nūdienės Lietuvos okupacijos metais galėjo susilaukti 82 metų amžiaus, išvengti Sibiro katorgos darbų, dirbti taip pat kultūros srityje, neiškeitęs savo praeities įsitikinimų į kompartijos nario knygelę. Ir tais metais jis nepamiršo žodžio vertę, jo vietą ir kada ir kam žodis ištartinas. Ir tos okupacijos metais jis nesigarsino, dirbo tyliai ir dirbo naudingą mūsų kraštui darbą. Vilniuje jis dirbo bibliografijos ir kraštotyros darbą ir dalyvavo Knygų Rūmų įsteigime ir darbe.

Nors ir budri Lietuvos okupacijos saugumo akis, bet negalėjo niekaip prie F. Bugailiško prikibti. Bet... F. Bugailiškiui mirus, ūmai nesugriebta Lietuvos okupacijos rėmėjų kas darytina, kaip F. Bugailiškiį palaidoti? Apie jo mirtį spaudoje buvo paskelbta pavėluotai... Jo laidotuvėse dalyvavo tik jo artimi ir neskaitlingas jo bendradarbių komunistų būrelis.

Čia reikia pastebėti, kad F. Bugailiškis, tiek pirmos bolševikų okupacijos metu, tiek vėliau buvo apsaugotas Šiaulių komunistų arba jų bendrakeleivių, kaip štai Braziškio, Ulpės ir kitų.

Kaip F. Bugailiškis tardė autorių

Taip reikalai buvo susipainioję, kad pirmas Lietuvos nepriklausomybės metais aš galėjau būti F. Bugailiško teisiamas. Tada jo būta pirmojo Lietuvoje teisėjo Šiauliuose, ir tai cenzoto.

Likimo taip pat buvo lemta, kad man, zanavykui, teko įsitraukti žemaičių Tauragėj į savivaldybių ir švietimo darbą. Pradėjęs čia mokytojauti, buvau išrinktas Tauragės apskrities savivaldybės valdybos pirmininku. Pirmuoju Nepriklausomos Lietuvos savivaldybių įstatymu, joms buvo suteiktos plačios teisės ir jų valdomieji

LEONARDO DA VINCI

Mona Lisa

organai vietose buvo demokratinu būdu renkami.

Gerai susipažinusi su savivaldybių įstatymu, naujai išrinkta Tauragės apskrities valdyba ėmėsi plataus darbo. Bene pirmas jos nutarimas ir potvarkis miestuose laikyti šunis prištus arba su antsnukiais; kaimuose šunys gali būti palaidi tik nakties metu. Kas šio potvarkio nesilaikys, tiems buvo numatyta pabauda iki šimto litų. Pabaudos eina apskrities švietimo reikalams. Kitu savivaldybės potvarkiu buvo visi gyventojai paraginti visus vaikus mokyklinio amžiaus mokyti, tuo tikslu visur, kur tik galima, užleisti erdvesnes gyvenamas patalpas mokykloms. Mokyklas aprūpinti kuru ir viskuo, kas joms bus reikalinga.

Gana griežtokas potvarkis buvo išleistas dėl kelių taisymo, taip pat pagrasinta pabauda ir praktiškai toji pabauda pavartota. Nukentėjo keli stambesni žemvaldžiai ir vienos parapijos žemvaldys kunigas.

Dėl šių išleistų aplinkraščių pasipylė visur skundai - Seimui, vyriausybei ir net Šiaulių apygardos teismui, reikalaujant ptraukti Tauragės apskrities valdybos pirmininką teisiam už pasisavinimą per daug valdžios ir savivaliavimą.

Privačiai pas mane tada iš Šiaulių atvyko F. Bugailiškis. Sakė norįs susipažinti su apskrities savivaldybės veikimu. Pasipasakojau ir parodyčiau išleistus potvarkius. Susipažinęs su gauta medžiaga, jis pasakė, kad tai padaręs vieton oficialaus tardymo, nes taip ir spėjo, kad visi tie skundai yra tik mui-lo burbulas.

Seime taip pat nedrįsta viešumon iškelti klausimą apie Tauragės savivaldybės savivaliavimą. Vidaus reikalų ministerija taip pat tyloj pravedė kvotą ir rado visa tvarkoj. Bet, porai metų praslinkus, Seimas susi-

griebė apkarpyti savivaldybių teises, nes panašių "savivaliavimų" savivaldybių būta Lietuvoj ir daugiau, kurios taip pat buvo nepalankios Seimo narių daugumos šalyj vedamai krikščionių demokratų bloko politikai.

Kai buvo išrinktas Lietuvos tretysis Seimas, F. Bugailiškis ir vėl mane aplankė privačiai Tauragėj. Nežinau, ar tada jis buvo kieno įgaliotas pasitarti su manim ar savo sumanymu atvyko.

Atvažiavęs pasisakė, kad man reikės išsikelti iš Tauragės ir pasirinkti arba Vyriausybės officiozo Lietuvos dienraščio redaktoriaus darbą arba švietimo ministerijos aukštesniųjų mokyklų departamento direktoriaus vietą. Atsisakiau. Bet kai buvau užkluptas pereiti į savivaldybių darbą, tai yra pasiimti Savivaldybių departamento direktoriaus vietą ir žurnalo Savivaldybės redagavimą, neturėjau jokio pagrindo atsisakyti — sutikau keltis iš Tauragės.

Ko F. Bugailiško asmeny neteko Lietuva

F. Bugailiškis taip pat buvo savivaldybininkas, kaip ir kooperatininkas. Šiauliuose buvo sumanytas ir leistas savivaldybėms skirtas Sietynas. Buvau jo uolus bendradarbis. Gal todėl F. Bugailiškis sugundė mane toms pareigoms.

F. Bugailiškis buvo ne vien tik savivaldybininkas, kooperatininkas, bet ir spaudos darbininkas, kultūrininkas organizatorius. Jo sumanumu buvo įsteigtas Kultūros žurnalas, kurį laiką jo paties redaguotas ir pradėta tada Lietuvoj steigti kultūros būreliai.

Lietuvoj perversmininkams įsigalėjus, kultūros būrelių judėjimas buvo užgniaužtas, nors Kultūros žurnalas ir toliau buvo paliktas eiti.

(Nufelto i 2 psl.)

M. Liuteris jau ne prakeiktas eretikas, bet dabartinių Vatikano darbų pranašas

Naują požiūrį į reformatorių išaiškina kun. P. Celiešius pranciškonų žurnale

Vienuolių pranciškonų leidžiamas žurnalas "Aidai" 1965 m. gruodžio numeryje išspausdino kun. P. Celiešiaus straipsnį — "Ekumeninis požiūris į M. Liuterį". Pats pirmasis kun. Celiešiaus straipsnio sakiny yra savos rūšies "erezija", paneigianti Romos katalikų bažnyčios sau prisipažintąjį neklaidingumą. Kun. Celiešius sako: "Šimtmečiais kartojimas tų pačių dalykų sudaro rutiną, kurią nekritiškai perime kaip istorinę pilnutinę tiesą". Po šio pirmojo sakinio kunigas Celiešius padaro išvadą, jog Martyno Liuterio daugelį pastangų esą galima pateisinti ir teigiamai vertinti. Vadinasi, katalikų bažnyčia buvo padariusi klaidą, M. Liuterį pasmerkėdama.

Martynas Liuteris, vokiečių katalikas vienuolis, gerai pažinęs anais laikais Romos katalikų bažnyčios vadovybės dvasinį supuvimą, išėjo į viešą kovą, skelbdamas, jog bažnyčia turi persitvarkyti, grįžti į evangelijos kelią. Aštriausias ginčas iškilo, kai Martynas Liuteris pradėjo kovą prieš atlaidų pardavinėjimą, prieš dangaus karalystės už pinigų pardavinimą. Katalikų bažnyčia Martyną Liuterį ekskomunikavo; prakeikė, o Romos bažnyčią palinkantis vienas valdovas M. Liuterį paskelbė be teisiu žmogum ir tuo suteikė teisę M. Liuterį už "ereziją" bet kam užmušti. Mirties M. Liuteris išvengė, nes turėjo šalininkų, kurie jį saugojo ir globojo. Jo reformuota bažnyčia per šimtmečius išsiplėtė, išaugo.

Pataria pervertinti elgseną ir galvosena

Kun. Celiešius rašo, jog dauguma katalikų, o ypač lietuviai katalikai esą įpratę M. Liuterį ir jo sekėjus vertinti tik iš neigiamos pusės. "Išieskome iš Liuterio gyvenimo tuos momentus, kurie rodo jo žmogišką silpnąbę, iš jų darome apibendrinančias išvadas ir jį sumariškai pasmerkiame. Taip pat aplamai liuteronių religijoje teieškome anekdotiškų momentų, ritualinių skirtumų ir dėl jų pasmerkiame visą liuteronių religiją", — sako kun. Celiešius.

Šitaip kun. P. Celiešius nupasakoja, kaip dauguma kitų katalikų ir lietuviai katalikai žiūri į liuteronus, aiškina: "Laikas ir mums atsigręžti tiek į Liuterį, tiek į jo sekėjus apaštališkos dvasios akimis — pažvelgti, kas Liuterio buvo mokoma gera ir ko siekė jo reformacinės pastangos".

Trumpai peržvelgęs, kas yra bendra katalikų ir liuteronių tikybose, bei kokie didieji skirtumai, kun. P. Celiešius prieina išvados, jog net kai kurios katalikų ir liuteronių bendros pamaldos esančios galimos.

Tai yra didelė moderniška pažanga, nes dar šio šimtmečio

pradžioje iš sakyklų buvo skelbiama, jog kataliko dalyvavimas eretikų pamaldose yra nuodėmė...

Pranciškonų ir marijonų autoriai skirtingai aiškina

Vienuolių marijonų leidžiamame "Draugo" dienraštyje praeitais metais gegužės 18 d. Dr. Jonas Gustas išspausdino savo straipsnį "Atsinaujinimo vėjams pučiant", kur taip pat liečiamos naujoviškosios katalikų bažnyčios pažiūros. Dr. Jonas Gustas marijonų laikraščio skaitytojams aiškina, jog popiežius su vyskupais sudaro mokomąją bažnyčią, — jei jie suklystų, tai suklystų pati bažnyčia, o tai esą negalimas dalykas.

Vienuolių pranciškonų žurnale išspausdintame kun. P. Celiešiaus straipsnyje visai kitokios mintys. Pradžioje pabrėžėme, jog kun. P. Celiešius pačiu pirmuoju savo straipsnio sakiniu pripažįsta, jog per šimtmečius kartojami dalykai priimami, kaip pilnutinė istorinė tiesa — nors ir nėra tiesa. (Tai analogiškai garsiajam posakiui — "šmeižkite, šmeižkite, vis kas nors prikiš"). Pranciškonų autorius, priešingai marijonų autoriui, ne tik pripažįsta klaidas, bet pripažįsta ir kovą, sakydamas: "Kovoti prieš Bažnyčios narių nuokrypas ir reikalauti švento gyvenimo — nėra iš esmės blogas dalykas, priešingai, tai yra išganingas siekis". Ir tuo kun. Celiešius pateisina M. Liuterio kovą, prieš katalikų bažnyčios praktikoje buvusias blogybes. Tik M. Liuterio kovos būdas melodiškai nebuvęs geras. M. Liuteris nenorėjęs Kristaus bažnyčios sunaikinti nei susiaurinti, tik troškęs bažnyčios visuotinumui, šventumui. M. Liuterio pastangos iš esmės buvusios teisingos.

Tad ir palieka pranciškonų žurnalas skaitytojui nuotaiką, iš kurios plaukia išvada, jog tuometinės katalikų bažnyčios vyriausybės aklas savo klaidose užkietėjimas, pasmerkė Martyną Liuterį, kurio siekimai buvo teisingi.

Liuteris pranašas, katalikų teologų neteisingai suprastas

Kun. P. Celiešius savo straipsnyje pagiria ir teisėtu laiko Martyno Liuterio anais laikais užsimojimą iš religinių apeigų išmesti lotynų kalbą ir įvesti žmonių vartojamą kalbą — pritaikyti liturgiją gyvenamo laikotarpio žmogui. Ir dėl to kun. Celiešius "Aidų" skaitytojams M. Liuterį pristato pranašu pernai pasibaigusio Vatikano antrojo susirinkimo padarytų nutarimų. Liuteris prieš šimtus metų įvedė liturgijon žmonių vartojamą kalbą, o katalikų bažnyčia, Liuterį eretiką smerkusį, jo "erezija" pasekė ir pernai įsivesdino vietinių žmonių kal-

bą į pamaldas, vietoj vyraujančiai vartotos lotynų kalbos.

Kun. Celiešius pasakoja, jog Liuteris vertė šventraštį ne pagal raidę, o pagal teksto dvasią. Žinia, katalikų bažnyčia tai skaitė erezija. Bet dabar tas Liuterio darbas jau randa dabartinės katalikų bažnyčios supratimo, ir esą jau katalikų vokiečių bei anglų kalbomis išleisti šventraštai (Nukelta į 3 psl.)

F. BUGAILIŠKĪ . . .

(Atkelta iš 1 psl.)

Greta viso šito grynai kultūrinio darbo, F. Bugailiškis įsteigė Šiauliuose kraštotyros muziejų. Tai paskatino ir kitų apskričių miestus susirūpinti kraštotyros darbu, steigti muziejus.

Tiesa, ne šiauliais priešaky su F. Bugailiškium įsteigė pirmą kraštotyros muziejų. Tada pirmas toks muziejus, tik pavadintas Tauragės istorijos muziejumi, atsirado Tauragės Mokytojų Seminarijoje bendradarbiaujant istorijos mokytojui ir mokiniam.

Apie Tauragės Mokytojų Seminarijos muziejaus atsiradimą žinojo ir F. Bugailiškis. Juo buvo susidomėjęs ir teiravosi pas mane, kaip tas darbas sekasi. Jau tada turėta kuo pasigirti, be gausios per mokinius surinktos įairios medžiagos, taip pat buvo surasti mamuto griaučiai pas vieną ūkininką. Tie griaučiai buvo vartojami lyg šlajos vandeniui žiemą vešti. Ankščiau tie mamuto griaučiai buvo D. Poškos sodyboje Baulbio saugojami. Bet vokiečių okupacijos metais iš ten buvo išvežti, kad būtų apsaugoti nuo vokiečių. Taip jie ir atsidūrė pas vieną ūkininką. Vėliau D. Poškos sodyboje Baulbio muziejus buvo atgaivintas ir ten buvo perkelti iš Tauragės Mokytojų Seminarijos istorijos

muziejaus mamuto griaučiai.

Kas F. Bugailiškio veikloje ypač ydomu, tai jo sugebėjimas veikti tyloje, lyg nuošalyje. Sąmoningai jo vengta bet kurio pasigarsinimo. Todėl Lietuvos nepriklausomybės metais visi F. Bugailiškį geriau pažinojo kaip teisininką, teisėją, bet ne kultūrininką.

Ši jo gera būdo savybė apsaugojo jį ir šios Lietuvos okupacijos metais nuo bet kurių didesnių nesusipratimų. Neabejotina, kad jei nūdienės Lietuvos spaudoje būtų buvę laiku paskelbta apie F. Bugailiškio mirtį, būtų tūkstančiai žmonių susirinkę jo palaidoti. Juk Lietuvos gyventojai, kad ir prispausti, bet gyvi ir galvoją, praeities nepamiršę, todėl ir žino, kad jie neteko darbštaus, nuoširdaus savo tėvynainio, savo darbu laisvės ir susipratimo šauklio, sugebančio okupacijos našta pakelti, neįsimaikinti savas pažiūras ir kartu kantriai, atsargiai su priepauda kovoti.

Lietuvos visuomenės minties istorijos raidoje F. Bugailiškis išvarė gilią vagą, kurios jokios gyvenimo audros neužvers.

PINIGAI Į LIETUVĄ
per AMEXCO ir
UŽSIENIO PREKYBOS
BANKĄ MASKVOJE
TURINTĮ
N. Y. VALSTIJOS LICENCIJĄ.
PILNAI GARANTUOJAMAS
PRISTATYMAS PER 2
SAVAITES.
PILNAS IŠMOKEJIMAS.
JOKIU ATSKAITYMU.
Gavėjo pasirašytas kvitas.
Tarifas: 9 rubliai — \$10.
Pigiausias patarnavimas.
Brangiau nemokėkite.
iki \$50 — \$2.75
iki \$100 — \$3.50
iki \$300 — \$5.00.
INTERTRADE
EXPRESS CORP.
125 EAST 23rd STREET
NEW YORK, N. Y. 10010

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	ES 2-4685
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	RI 3-0440
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	AN 1-2994
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	FO 3-8569
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	BI 3-1797
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	LO 2-1446
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	MU 4-4619
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	CR 2-6367
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	PO 5-5892
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	HU 1-2750
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	FI 6-1571
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	PL 6-6766
• WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street	SW 8-2868
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	

LIUTERIS ...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

ėto vertimai, panašiai kaip M. Liuterio atlikti.

Kun. Celiešius savo straipsnyje pateikia ir kitų autorių žodžius, kuriais M. Liuteris gerai vertinamas, pripažįstant, jog anų laikų katalikų teologai jo nesuprato. Straipsnis "Aiduose" baigiamas Bostono kardinolo Cushing žodžiais, kuriais pateisinamas protestantizmo atsiradimas bent ta prasme, jog reformos anais laikais katalikų bažnyčiai reikėjo. Ir tai reformai vadovavo augustijonas vienuolis Martynas Liuteris, tik tais laikais nebuvo tokio popiežiaus, kaip Jonas XXIII, tad katalikų bažnyčioje vietoj reformos, įvyko revoliucija. "Tuo būdu ir turime suskilusią krikščionybę, kurią labai sunku išaiškinti tiems, kurie aplamai be tikėjimo" — taip sakęs kardinolas Cushing. O šiame krašte esą 80 milijonų žmonių, napriklausančių jokiai organizuotai religijos formai.

Kun. Celiešius iškėlęs skirtumą, jog protestantams komuni-ja tėra paskutinės Kristaus vakarienės prisiminimas, o ne Kristaus Kūno ir kraujo priėmimas, kaip katalikai aiškinasi, sako, jog kalbant su protestantais, siekiant su jais bažnytinės vienybės, komunjijos prasmės klausimu diskusijas reikia atidėti vėlesniam laikui. Taip pat kun. Celiešius nepaliečia ir celibato: M. Liuteris pats vedė

ir jo pasekėjams kunigams leidžiama šeimą turėti. Vatikano suvažiavime buvo beiškylas katalikų kunigų vedybų klausimas, bet ir tas dar atidėtas ateičiai.

Naujoviškiausias "eretikas" revizorius V. Adamkavičius

Lietuviška patarlė sako: "Klebono maišas platus, niekad nepripildysi". Nebūtinai klebonas tą platų maišą įsitaisė savo asmeniškiesiems reikalams. Neretas to maišo laikytojas stengiasi viena ranka jį pripildyti, o kita ištuštinti kultūriniais, visuomeniniams ar grynai bažnyčios reikalams.

Taip jau lemta, kad kunigai vis prašo aukų. Ir lengvai gaus, nes dangų žada. Kunigas auką priima, bet neatlyginamą. Juk dabar negražu pasakyti "mišias užpirkau". Aiškinama, jog mišių užpirkti negalima. Tik užprašyti mišias galima, nors už mišias aukos minimumas nustatytas nė aukos davėjo, bet gavėjo ... Ar čia nėra "svieto apgaulė"?

Šitie dalykai prisimintini kalbant apie M. Liuterio laikus, kai tas vienuolis katalikas drįso pasakyti, jog už pinigą dangaus karalystę parduoti yra nepadorus dalykas. Tačiau ta prekyba tebevyksta per šimtmečius. Ir Liuterio laikais klebono maišas buvęs platus, stengtasi, kad ir nepadoriai jį pripildyti — atlaidus parduodant.

Kokiu būdu auka gauta ir kuriam tikslui ji gauta — susimai-

šo ir šių dienų dievobaimingiems konfratrams. Pavyzdys Vasario 16 gimnazija. Kol gimnaziją tvarkė civilinis žmogus (nekunigas direktorius) dėl atskaitomybės priekaištų nebuvo. Bet kai į gimnazijos vadovybę įsikverbė viską Kristuje atnaujinti norintieji, tai jiems ir kišenės ir aukos taip susimaišė, jog net gimnazijos direktorius kunigas nieko negalėjo paaiškinti dėl revizijos komisijos užtiktos netvarkos.

Gimnazijos direktorius paaiškinti negali — aiškinkis tu pats, Vasario 16 gimnazijai aukotojas. O kai Valdas Adamkavičius, revizijos komisijos narys, nesulaukęs protokole kitų revizijos komisijos narių parašo, taip vaizdingai ir aiškiai Čikagos visuomenei apie netvarką gimnazijoje papasakojo, tuojau atsiliėpė lyg "krikščionybę gindamas" "L. L." laikraštis, sakydamas, jog Valdas Adamkavičius bendrai buvo netinkamas revizorius ...

Iš "Laisvosios Lietuvos" straipsnio supratau — tegul ir toliau kunigų kišenėse maišosi aukos, nežiūrint ar jos skirtos parapijai, ar pačiam kunigui. Betgi Vasario 16 gimnazija nėra dar tik parapijos reikalas.

Alg. T.

"NAUJIENOS" KLEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BICĪULIS

Moterišku drabužių specialistai jau rūpinasi šių metų rudens madomis. Paveiksle matome ryškiai raudonos spalvos apsiausta, gaminamą rudens sezonui.

RECEPTŲ
SPECIALISTAIJ. ir J.
PHARMACYROBERT KOVERA
ARLENE AZUKASJūsų registruoti vaistinėnai
IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKAValentino dieni specialios širdies
formos saldainių dėžės po
1-2-3 svarus.DANA kvepalai ir odekolonai.
FABERGE kvepalai ir odekolonai
įvairių rūšių.2557 West 69th Street
TEL. PR 6-4363CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽASWILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.SIŪSKITE
DOVANŲ SIUNTINIUS
Į LIETUVĄ PER
INTERTRADE
EXPRESS CORP.Pirkite pageidaujamas prekes ir
atvežkite ar atsiųskite jas mums.
Mes mielai priimame pašto už-
sakymus, mes neimame specia-
laus mokesčio už juos.Mūsų garantija:
GREITAS IR PATIKIMAS
PATARNAVIMAS.Mes išsiunčiame siuntinį per 48
valandas ir pasiunčiame jums
oficialų pašto įstaigos išduotą
kvitą. Visi siuntiniai yra pilnai
garantuojami ir apdrausti. Kaip
įrodymą pristatymo mes jums
atsiunčiame gavėjo pasirašytą
kvitą. Siųskite savo siuntinius
per mūsų įstaigą ir įsitikinsite,
kad negali būti geresnio patar-
navimo.INTERTRADE
EXPRESS CORP.
125 EAST 23rd STREET
NEW YORK, N. Y. 10010VISI LIETUVIAI, KAIP PAVIENIAI,
TAIP IR ORGANIZACIJOS, DRAUGA
JOS — PAREMKITE SAVO AUKO-
MIS "NAUJIENŲ" MAŠINŲ FONDA.
JŪSŲ SKUBI AUKA PASPARTINS
"NAUJIENŲ" TOBULĖJIMA.3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 5, 1966JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku.
Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas
NIEKO NEMOKA.Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui
įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREWOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.,	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306

mūsų žingsniai

LEIDŽIA: SANTARA - ŠVIESA ♦ REDAGUOJA REDAKCINIS KOLEKTYVAS CHICAGOJ

Medžiagą siūsti: Daliai Bylaitienei, 6949 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629

9 METAI

1966

NR. 1 (209)

VIENI METAI BE ALGIMANTO MACKAUS

Ryšius su gyvąja gamta
nutraukei nedavęs sprendimo:
ar kūnui užbaigti siela
už kūną išsina egzilėn.

(A. Mackus — iš "Chapel B")

Prieš kokį pusmetį, vieną vakarą paskambino rašytojas Kazys Almenas: jis norėtų užsukti rytoj vakare ir pasikalbėti apie Algimantą Mackų. Užsirašęs artimiausiųjų Algimanto draugų gyvu žodžiu tartus prisiminimus apie jį magnetofono juoston, kol tie prisiminimai yra neatvėję. Ne tiek apie kūrybą, kiek apie žmogų. Jo visuomeninius darbus, siekimus, reakcijas, poveikius į jį supusią aplinką ar tos aplinkos įtaką jam...

Kada šitaip paakstinti tie prisiminimai, tūnoję sąmonės užkampiuose, pradėjo kilti aikštėn, dar kartą išryškėjo faktas, kurį po katastrofos pernykščių Naujų Metų išvakarėse patyrė ne viena grupė, užsiąngavusieji lietuviškosios kultūros ugdymai: kokioje gausybėje darbų ir projektų Algimantas Mackus sušpėjo aktyviai dalyvauti, juos įspiruoti, formuoti ar vykdyti! Kiek jų, dar vos užsimezgusių, nebeišsivystys norėta forma ar laiku, bus pasmerkti vegetavimui ar net mirčiai...

Algimantas Mackus — poetas, kritikas, publicistas, radijo pranešėjas, radijo ar scenos vaidinimų bei montažų sudarytojas ir autorius, žurnalo redaktorius, keleto kultūrinių organizacijų veikėjas, valdybų ir komitetų narys, koncertų, meno parodų, teatro spektaklių organizatorius, paskaitininkas ir t. t. Svarbiausia, kad su kiekviena iš šių pareigų jis prisidėdavo darbu ir atsakomybės našta. Ir tai ne vien savo dalį, bet ir tų, kurių vardai figūravo daugiau dekoracijos ar kiekybės dėlei. Retai kas pagalvoja, kad daugelis šių pareigų reikalauja didelio ir nuolatino ruošimosi, akiračio plėtimo, įtempto žingsnio su laiku, nekaltant apie įgimtą brangiausią dovaną — talentą.

Tada ir nusistebėjome su Kaziu: kokia šakota asmenybė buvo Algimantas Mackus!

Mariaus Katiliškio žodžiais tariant: "Algimantas buvo kareivis... Kareivis išėjęs ne nuotykiui, bet šventam reikalui, taip tikrai suprastam ir patvirtintam kraujo dėme, kaip almančia stigma San Francisco de Asisis delne".

Pirmą kartą Algimantą pamatčiau Schwaebisch Gmuend'o

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 5, 1966

stovykloje. Vokietijoje, stalo teniso rungtynėse. Jis, tada 16 ar 17 metų jaunuolis ir tenise turėjo būti neeilinis mėgėjas, nes, šioje visapusiškai sportiškai nusiteikusiame stovykloje, dalyvavo geriausių žaidėjų trijulėje.

Čikagiškė "Margučio" radijo valandėlė, Algimanto Mackaus faktiškai vadovaujama, didžiavosi keliomis dešimtimis tūkstančių klausytojų. "Margučio" žurnalas, jo redaguojamas, oficialiai skelbėsi išplatinęs netoli 6,000 egzempliorių kiekvieno numerio. Trečiojo ir reikšmingiausio A. Mackaus poezijos rinkinio "Neornamentuotos kalbos generacija ir Augintiniai" tiražas... 300. Ir tai laida toli gražu dar neišsemta... O vis dėl to tie šimtai, o ne tūkstančiai yra didžiausias Algimanto Mackaus įnašas į lietuviškąją kultūrą. Jų svoris ilgainiui didės. Jų reikšmę turės pajusti ir tie, kurie nesugebėjo, neįstengė, nenorėjo A. Mackaus kūrybos suprasti, įvertinti ar net pripažinti.

Spausdintame ar kalbėtame žodyje, tiek poezijoje, tiek kritikoje ar publicistikoje pagrindiniai A. Mackaus bruožai visada buvo atvirumas sau ir kitiems, sąmoningas situacijos pažinimas, nesibijojimas pažvelgti tiesiai į akis, kokia skaudai ar nemaloni ji bebūtų:

—Mes privalome būti sąmoningi savo situacijai ir todėl privalome įprasti į tuštumą.

Kaip tik dėl šito atvirumo, drąsos tamsumas piešti tamsiomis, gal net sutirštintomis, o ne rožinėmis spalvomis, kai kurie neteisingai A. Mackų laikė savotišku nihilistu, visiškai užmerkdami akis prieš diametriškai priešingai liūdiąntį jo plautį, aktyvų ir pozityvų užsiąngavimą įvairiuose kultūros baruose.

Gilus patriotizmas, vienas svarbiausių ir ryškiausių A. Mackaus poezijos bruožų ir šiandien tebėra nedaugelio tepastebėtas ar suprastas. Jis ne optimistiškas, ne skaidriomis varšomis nuspalvintas, todėl ir ne viliojantis. "Algimanto Mackaus patriotizmas yra universali vertybė. Nieko lietuviško neatsisakydamas, jis neišdavė nieko žmogiško. Jis yra savyje pajutęs labiausiai visuotinį žmonių

Iš "Chapel B"

A. MACKUS

RAUDIŠKOJI

3.

Aš norėčiau, kad čia susirinktų stiprūs lietuviai kaimiečiai ir plačiom likimėm rankom ažuolo karštą sukaltų.

Aš norėčiau, kad čia susirinktų naivūs kaimo bernai ir išvežtų ažuolo karštą neprijaukintais žirgais.

Mes neatvošime dangčio, neprisiliesim kolažo! Svaigsta — vašku ir vainikais — palinkus galva. Mes nepakelsim šio kūno ir neišnešime karsto! Sunkiai minkštasuolin sėdas užspringus kalba.

Aš norėčiau, kad čia susirinktų senos lietuvis raudotojos ir stabiom igudusiom ašarom priverktų ašaraves. Aš norėčiau, kad čia susirinktų lankstūs prityrę medžiotojai ir, pusnim lėtai išklampoje, atsektų pėdas šernų.

SALEMO DVASIA

Algimantas Mackus nebuvo vien savuoju kūrybiniu gyvenimu besidomįs poetas. Jis aktyviai dalyvavo lietuvių kultūriniam ir visuomeniniame gyvenime, įnešdamas į jį gyvumo ir kūrybiškumo savo pasiūlymais ir kasdieniniu darbu.

Akyliai tą gyvenimą stebėdamas ir taikliai jį komentuodamas savo straipsniuose, Algimantas Mackus drąsiai kovojo prieš jame vis ryškiau pasirodancias totalistines tendencijas, mažėjančią pagarbą žmogui, vis lėkštesnę kultūrinės veiklos sampratą.

Minint Algimanto Mackaus tragiško žuvimo metines, persispausdiname jo straipsnį "Salemo dvasia", kuris, nors išspausdintas 1964 m. rugsėjo mėn. "Margutyje", tačiau savo išskeltomis mintimis ypač yra aktualus ir reikšmingas šiandien. Šių dienų Salemo dvasios atstovus kvieštume šį straipsnį perskaityti ir savo sąžinėse nuosirdžiai persvarstyti, nes "kol Salemo dvasia dar nėra iki galo įgyvendinta, ne per vėlu ir priminti, kad ji lietuviškas ir laisvės lietuvių tautai siekio nepadės išlaikyti. Bet tai, deja, jau reikia priminti".

Redakcija

Kai kas nesutiks, bet kai kas gal pritaris, kad vaidinimas, kuris šiuo metu būtų aktualiausias lietuvių išeivijai, yra Arthur'o Miller'io "The Crucible". Raganų medžioklei visuomet išsiruošiama iš vidaus. Kas vyko 1692 metais puritoniškame Saleme, tas pastebima ir dabartinio lietuviškojo gyvenimo atmosferoje išeivijoje. Nėra tai dar visuotinis, visiško aliarmo besišaukiantis reiškinys, bet simptomas, pro kurį nebegalima praeiti užrištomis akimis ir užkimštomis ausimis. Reiškiniu nematyti ir jo autorių balsų negirdėti įmanu tik tam, kas iš lietuviškojo gyvenimo yra pasitraukęs arba tiek virš jo pakilęs, jog pasitraukimas ir pakilimas reiškia viena ir tą patį. Beveik norisi būti

kraštutinišku, idant į tąją atmosferą būtų atkreipta daugiau dėmesio, idant dėl jos būtų ir viešiau pasisakoma. Didžiausias pavojus šiuo metu lietuvių išeivijoje yra mūsų viduje. Kai kuriais atvejais mes tampame totalitarine visuomene, tai yra atstovais tokios sampratos, nuo kurios nešėme kailį ir kovingumo mitą.

Dėl kovingumo mito tenka pasitaisyti. Savo tarpe medžiojami tariamas ir netariamas raganas, kovingumo isterijos nestokojam. Dar labai neseniai vienas asmuo paskelbė, kad, pavyzdžiui, Bendruomenės kritika tegali būti komunistų darbas. Komunistų epitetais nuolatos šaudosi laikraštis, (Nukelta į 5 psl.)

Mano kraštas žiema,
mano kraštas vidurnaktis,
vienišas balsas
prarastų namų amžiu,

tik mano krašto neužsėtals
miego laukiant, [laukais,
aidi rogių ilgi skambalai...

Aš dar negreitai nebūsin,
aš dar negreitai apkursiu.

(Iš "Jo yra žemė")

Alg. T. A.

Mintys apie Metmenis

Studijuojančiam išeivijos lietuvių jaunimui lietuviški reikalai neretai atrodo kaip šiek tiek dirbtini ir atitolę dalykai, neturintys reikšmingo, tikro ryšio su kasdieniniu gyvenimu, jo mintimis bei veiksmais. Tai, kas universitete studijuojama ir kuo rūpinamasi didesnę dieną, atrodo viena, o kas laisvalaikiu atliekama ar prisimama lietuviybės vardu — visai kas kita. Šis plyšys ypatinai ryškus kultūros srityje, nes lietuviškoje knygoje, žurnaluose bei laikraščiuose perskaitomi dalykai retai turi panašios vertės, svarbos, aktualumo ir naudos kaip tarptautinės kultūros veikaluose ir spaudoje randami ir įsigijami dalykai. Žodžiu, tarp amerikietiškojo ir lietuviškojo pasaulio lietuvių studentas pasigenda pakankamo, abi puses praturtinančio santykio.

Viena iš nedaugelio išeivijos kultūrinio gyvenimo apraiškų, galinti, kaip asmeniškai teko patirti, konkrečia nauda atsilipti į studijas, yra žurnalas *M e t m e n y s*. Kiekviename šio, 2-3 kartus metuose pasirodančio žurnalo numeryje yra profesinio lygio straipsnių, kuriais galima pasinaudoti kaip moksliniais šaltiniais reguliariems universiteto darbams. *M e t m e n y s* publicistika savo verte ir aktualumu tolygi geresnių Amerikos kultūros žurnalų publicistikai. Nepersikraunant pavyzdžiais, tektų iš daugelio specialiai paminėti šiuos straipsnius — Vytauto Donielos "Atviroji ir uždaroji dvasia", kur įdomiai interpretuojamas laisvės - nelaisvės įtampos bangavimas pasaulio istorijoje, ir to paties autoriaus "Liberalizmas, laisvė ir tiesa", kur suglaustai, bet kruopščiai bandoma nustatyti šių esminių ir dažnai vartojamų sąvokų tarpusavio santykį; Juliaus Kaupo "Pasaka ir realybė", atsklei-

džianti pasakoje slypinčius suaugusio žmogaus dorinius samprotavimus; ir Juozo Pivorijūno studija apie Čiurlionį, pavadinta "Čiurlionio legenda", kurioje meno kritikos pagrindais siekiama atskirti tikrąjį Čiurlionį nuo jo apibūdinimui dažnai vartojamų, bet tikrovę pažeidžiančių, trafaretinių išsireiškimų, kaip pvz., kad savo lyrizmu ir misticismu jis "... artimas kiekvieno lietuviui sielai", kad jis ieškojęs "... muzikos ir tapybos sintezės" ir kad jo kūrybą praturtinę filosofinis turinys.

Šiuos ir kitus straipsnius nekartą esu turėjęs progos įtraukti į savo studijų darbų bibliografiją, ir džiaugiuos, jei ir ateityje šiuo būdu *M e t m e n y s* galėsiu pasinaudoti. Tai bent vienas mūsų kultūros reiškinys, tarp kurio — iš vienos pusės — ir Amerikos kultūros apraiškų — iš kitos pusės — egzistuoja vidinis ryšys.

Zinau, kad *M e t m e n y s* nei Amerikos universitetuose studijuojančio lietuvių jaunimi, nei iš nepriklausomos Lietuvos atbėgusios, save inteligentija vadinančios, visuomenės tarpe nėra kiek plačiau paplitęs. Esu bandęs sau šį faktą aiškinti ir jį suprasti, tačiau nėra pavykę užtikti intelektualiskai patenkinančių atsakymų. Gal būt, tokį reiškinį galima suprasti tik paradoksiškai. Mūsų lietuviškoje visuomenėje dalykų nepopuliarumas, greičiausia, yra jų aukštos kokybės įrodymas. *M e t m e n y s*, matyt, irgi nesudaro išimties šioje taisyklėje, kuri yra labai akivaizdi pvz. ir lietuvių muzikinės kūrybos atveju — kiekviena programinės muzikos plokštelė mūsų šviesuomenėje yra vis dar mieslesnė už Vlodo Jakubėno, Dariaus Lapinsko ar kitų kūrinius.

Mykolas Druga

SALEMO DVASIA

(Atkelta iš 4-to psl.)

Šiaip jau nesusigaudantis pa-prasčiausiuose dalykuose (citas priskiriantis jas citavusiems ir kitais mūsų laikraščioj retais kuriozais pasižymintis). Dar labai neseniai buvo spaudoje pasiūlyta išlupti vieną iš mūsų intelektualų už tai, kad šis — siūlytojo nuomone, amerikiniuose universitetuose komunistinėmis bacilomis persisunkęs — pasisakė prieš respublikonų partijos prezidentinį kandidatą. Ne sykį vienas laikraštis su pasigardžiuoju ir atitinkamom implikacijom savo skaitytojams praneša, kad iš kurio nors kito laikraščio ar žurnalo kokiais nors tikslais ką nors citavo lietuvių komunistinė spauda Amerikoje. Ir tai vyksta ir tautinė mintimi iliustruotoje spaudoje, kurios puslapiuose dažnai mėgstama pažymėti, kaip gerai mes pažįstame komunizmo metodus ir jo tikslus. Ant tokios meškerės, siekiančios mūsų kelti neperžengiamą neapykantą, dažniausiai ir pakimba tie, kurie garsiai šaukia ir prieš kažką, lyg tai būtų reikalinga kasdieninio įrodymo, lyg be to

kas nors suabejotų, nuolatos įrodinėja savo anti-komunistiškumą.

Tuo tarpu susilaikome nuo gausesnių ir konkrečiai įvardijamų pavyzdžių. Dvasinio Salemo atmosfera, kaip minėjoma, kol kas dar nėra pasiekus visuotinio ribų. Tačiau jos bruožų ir atskirų atvejų esama jau tiek, kad, kelias savaites sąžiningai pasekus lietuvių spaudą (tą mūsų dvasios reiškęją!), susidarytų pakankamas ir atskiros vietos reikalaujantis pluoštas. Vien atkreipimas dėmesio į šį reiškinį pavyzdžių pluoštą gali padidinti. (Kai kam patarnautų gal ir faktas, jog pradžioje minėtas dramaturgas senatoriaus McCarthy vardu žinoma laikotarpyje buvo pakviestas "pasišnekėti" senatoriaus vadovautos komisijos).

"Ar kaltintojas dabar visuomet yra šventasis?" — šie Miller'io žodžiai iš "The Crucible" taikomi ir mūsų šviesuomenės atmosferos puoselėtojams.

Su anksčiau iškeltuoju klausimu yra susijęs ir juodosios rasės žmonių sąjūdžio pristatymas mūsų spaudoje. Išlikdami

trumpų pastabų rėmuose, tegalime nustebti, kokie neįprasti esame kitų skriaudai. O vis tik moraline prasme ir dėl savo teisių kovojantis Mississippi negras ir dėl savo teisių kovojantis pavergtas lietuvis yra tos pačios kovos broliai! Tačiau, kaip buvo pasijuokta ir pasityčiota, kai toji mintis Vytauto Kavolio buvo pareikšta spaudoje!

Mūsų laisvės kovai ilgoje distancijoje tikriausiai teigiamai neatsilieps faktas, kad amerikiečių spauda (pvz. Chicago Daily News), nagrinėdama taip vadinamą "white backlash", pažymi, jog šios rūšies balsų vienos partijos kandidatas gali tikėtis iš tautinių mažumų, kaip lenkų ir lietuvių, kuriuose anti-patija civilinių teisių sąjūdžiui esanti ryški. Be abejo, atsiradęs šioje vietoje ir balsų bei nuomonių, skelbiančių, jog amerikiečių spauda apsesėta komunistų, jog ir pats civilinių teisių sąjūdis infiltruotas tų pačių komunistų. Nereikia aiškinti, kad tokias progas jie išnaudoja ir panaudoja, bet nereikėtų aiškinti, kad tai esminio teisėtumo ir esminės tiesos nepakeičia, lygiai kaip kai kurių antikomunistinių sąjūdžių iš esmės nediskriminuoja fašistinio, o kartais ir komunistinio elemento infiltravimasis juose.

Bedėstant besibaigiančios vasaros mozaiką, sunku užmiršti tokį "lietuvišką" negrų klausimo sprendimą: "Gerai, kad gyvena lietuvių rajone. Negrai čia tikrai neįsiklaustys. Zinau, ko ne ko, bet lietuvių negrai tai bijo". Ir po paskutiniojo sakinio buvo paguodžiančiai patapšnota per petį.

Beliška neatsakytas klausimas: keliose totalitarinėse sistemose žmogui reikia išgyventi, kad jis taptų žmogum? Kokių totalitarinių sistemų reikia, kad visam laikui būtų įrodyta, jog ne kito tau rōdoma baimė matuojamas tavasis tariamasis pranašumas?

Ir jeigu ne vienas kitas balsas iš vyresnės kartos, ir jeigu ne daugiau balsų iš jaunesnės kartos, ir jeigu ne užsispyręs noras įtikėti, kad visa tai — dar tik išimtis, su ramia sąžine ištartum "kaip gera, jog mūsų nedaug". Baisu, kai liejasi totalitarinės tendencijos iš kitų, bet baisumo įspūdiui iš savųjų

Žengiant į Jaunimo Metus

Pažvlegus į Jaunimo Kongreso rengimo darbus, pašalinis stebėtojas galėtų manyti, kad Kongresas vidurkely žiemos snieguose įklimpo. Pirmoji Kongreso finansinė komisija surinko \$527 dvidešimt penkių tūkstančių biudžetui apmokėti. Senovės bajorų tradicija, pareiškus "liberum veto" ir principiniai pasipiktinus, kad jaunimas "kolaboruoja su Maskvos agentais", kviečia Amerikos Vice Prezidentą dalyvauti Kongrese ir nesiduoda vyresniųjų priežiūrai — finansinė komisija atsistatė.

ALT-o Clevelando skyriaus valdybos nariai priėmė rezoliuciją: "Ypatinai mes reiškiamo nepasitikėjimą visiems veikė-

išsinešti pakanka tik keliolikos nehumaniškumo apraiškų.

Zymiai šviesiau šiuo atveju nuteikia dažniau pasigirstą pasisakymai iš jaunesnės kartos mūsų intelektualų. Charakteringa, kad iki šiol kovos dėl laisvės nedalomumo principą skelbiant asmenys priklauso ideologiniais skirtumais gal dviem labiausiai priešingom grupėm — Ateitininkų ir Santaros - šviesos federacijoms. Civilinių teisių sąjūdis ir su juo susijęs laisvės nedalomumo principas vis ir vis išskildavo šių metų Santaros - šviesos suvažiavime. Kaip rašo spauda, pirmoje bendrinėje studijų savaitėje Dainavoje šį klausimą bus svarstęs Ateitininkų federacijos narys K. Skrupskelis, o šių metų studentų ateitininkų stovykloje Arvydas Barzdukas. "A. Barzdukas nurodė, kad ateitininkai ir bendrai lietuviai maža domisi negrų likimu, nors ir Lietuvos ir negrų rasės pavergimas ir piktnaudojimas yra tos pačios žmogaus laisvės klausimas. Taigi ateitininkas visuomenėje turi ieškoti ne tik nuopelnų sau ir siekti savo tikslų, bet taipgi turi rūpintis ir kitų skriaudomis" ("Draugas", antroji dalis, 1964 m. rugšėjo 19).

Būtų įdomu iširti, kodėl tokie blaivūs ir sąžinės kupini balsai kol kas girdimi tik iš dviejų minėtų ideologinių - akademi-nių grupių?

Salemo atmosferai, atrodo, nebuvo vietos jokioje šios vasaros akademinėje stovykloje. Jose gal buvo matomi šviesiausi šių metų vasaros ženklai visame išeivijos gyvenime.

Bet vasara jau baigiasi. O tai, kas šioje vasaroje buvo šviesaus, kažin ar pasikartos iki ateinančių metų? Vienok gal iš jaunųjų intelektualų kylanti sąžinės ir laisvės nedalomumo principo dvasia atsvers iš tamsių laikraščių pakampių bekyšančius Salemo atmosferos puoselėtojus. Jeigu taip neįvyks, laisvojo lietuvių gyvenimas išeivijoje, taps sukaustytas dvasinio totalitarizmo ir todėl nebelaivas. Kol Salemo dvasia dar nėra iki galo įgyvendinta, ne per vėlu ir priminti, kad ji lietuviybės ir laisvės lietuvių tautai siekio nepadės išlaikyti. Bet tai, deja, jau reikia priminti.

A. M.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

KUR HIMNAI
GIEDAMI?

Nuostabus "Draugo" korespondento buklumas suspėti dalyvauti visų organizacijų rengiamose Naujųjų Metų sutikimuose, kurie vyko įvairiose Čikagos miesto dalyse, ir, kaip žinome, vienu ir tuo pačiu laiku. Jis sumini neolituanus, lietuvių operą, "Dainavos" ansamblį, o taip pat ir Cicero LB ruoštą sutikimą. Visur sugiedotas Lietuvos himnas ir tartas oficialus, atitinkamas žodis. Tuo tarpu, girdi, pas santariečius ne tik Lietuvos himno, bet ir oficialaus lietuviško žodžio nesigirdėjo. Pranešėją tenka pagirti pavyzdinai atlikusį špiego pareigas, visur buvusį ir viską pamąčiusį. Santaros - šviesos leidžiamose pobūviuose, kur leidžiama laisvai naudotis už baro teikiamomis gėrybėmis skystame pavidale, nuo seno laikomasi tvarkos, kad karčiameje ar saliūne, ar kaip norite, vadinamose institucijose, piktam nenaudoti savo krašto šventos giesmės. Tie sutikimai ir vyksta ne kur kitur, o smuklėse, gražiai aptariamose kaip tokia ir tokia salė, toks ar toks hotelis. Tokias mudoja visos pirm minėtos organizacijos, sutraukiančios po kelis šimtus publikos ir jos nepravada savo švenčių sausiai, ar tai būtų neolituanai, ateitininkai, frontininkai ar skautai akademikai. Šimties nedaro pabrėžimas, kad vyko parapijos salėje, kurios neretai po bažnyčia, bet baras visai po ranka. Nieko naujo neįsiraudo ir Santara - šviesa. Karčiama lieka karčiama, nežiūrint kas ją valdytų ir kas joje sėdėtų — šviesietis ar ateitininkas, ir gerai užlupusio daktaro oficialus žodis, su pažadu dar šiais metais išvaduoti Lietuvą, turbūt visų savaip suprantamas ir iš to nedaroma jokia politika, kaip norėtų virš minėto dienraščio pranešėjas.

Karčiameje dar niekas niekad gerai nepadarė. Tik pasigėrė ar atsipagiriojo. Prisimena Bičiulis, atsargos leitenantas, kuris valstybiniam radiofonui baigiant savo programą himnu, atsistodavo ramiai ir pridėdavo ranką prie įsivaizduojamos kepurės su kariniais ženklais. Tą jis darydavo savaitgaliais, pakiliame stovyje. Savaitės bėgyje jis prie to veiksmo neprisipažindavo.

Apsukriam, bet nusilakščiusiam dienraščio špiegūi vertėtų peiminti, kad lygiai prieš metus, Santara - šviesa, su gausiu būriu tautiečių, giedojo Lietuvos Himną švento Kazimiero kapinėse, laidodama Algimantą Mackų. Santara - šviesa manė, kad šv. Kazimiero kapinės yra tinkamesnė vieta tai giesmei, tačiau, prieš metus, pasigirdo balsų, kad taip nederėjo daryti. Dabar mums paaiškino, kad tautos himnas būtina turi būti giedamas smuklėse ir girtame stovyje.

KAM

IŠ SKYRIŲ VEIKLOS

Dr. R. Šilbajorio paskaitos
juosta Los Angeles skyriuje

"Šios paskaitos paskirtis kaip tik ir buvo priversti mus galvoti" — šiais žodžiais pirm. B. Railla taikliai susumavo daugumos susirinkusiųjų išpūdžius. Narių ir svečių buvo gražus būrelis, nes į šitą pirmą pokalbį vakarą kvietėme ir besidominčią visuomenę. O tokių progų ateityje žadame turėti ir daugiau.

Juosta, kurion buvo įrašyti dr. Šilbajorio susitikimai su lietuviškuoju studijuojančiu jaunimu Maskvoje, seniai buvo laukiama mūsų skyriaus padangėje. Susidomėjimas buvo didelis ir paskaita neapvyly. Nebuvo tai pabėrimas trafaretiškų karinių žodžių, kuriuos neseniai kita proga girdėjome čia deklamuojant, tarsi kalbėtojas prieš gerą trisdešimtį metų savo kalbą pradėjęs Karo Muziejaus tribūnoje ir vis tebekalbėtu, visai nejausdamas nei laiko, nei įvykių, nei aplinkos. Čia mums šiltai prabilo apie jauną dabarties lietuvių ir jo tikrovę, gyvi ir suprantami tapo tie patyrimai ypač tiems, kurie komunizmą buvom patys pažinę.

Išklausius paskaitos juostą ir negalint praversti diskusijų dėl dr. Šilbajorio nebuvimo, pirm. Railla kvietė dalyvius pasisakyti savo išpūdžius. Toji dalis pasirodė esanti net labai įdomi, stebint, kaip tas pats žodis nevienodai sminga į skirtingas galvas ir širdis. Ypač įdomūs buvo pasakojimai vieno jauno svečio, kuris vos prieš pusantrų metų išleistas pas tėvus iš Lietuvos ir vos pora mėnesių tesąs Amerikoje. Pakviestas pasisakyti, jis patvirtino iš savo pusės, kad dr. Šilbajorio išpūdžiai labai teisingi. Kalbėdamas toliau, svečias papasakojo nuotaikas iš savo gyventoj Lietuvos kampelio, apie jaunimą, jų vilstis ir neapykantą rusicizmo pastangoms. "Ypač po Vengrijos sugniuždinimo mums pasidarė aišku, kad išlaisvinimo iš Vakarų nebus. Tačiau aš tenoriu perduoti tenykščių tikėjimą, kad mes išsivaduosime". Šiems svečio žodžiams pasipriešino viena dalyvė, bandydama nupiešti tokio išsilaikymo negalimumą "be mūsų", — tik klausantiems taip ir liko neaišku, ar tie "mes" suprastini, kaip lietuviai Amerikoje, ar kaip pačios Amerikos politika, kas kiekvienu atveju gana nerealu, matant Amerikos užimtas politines pozicijas ir jų kryptį, krašto didžiūmą nepriartiant aktyvaus išlaisvinimo karams. Atrodo, jaunasis svečias norėjo užtikrinti, kad Lietuvos jaunimas išliko patriotiškai nusiteikęs, — išpūdis, kurį susidarė ir dr. Šilbajoris.

Taip pat gana charakteringas buvo vienas vyresnės kartos veikėjo pasisakymas, kad jis nematęs jokio pagrindo entuziazmui dėl ten studijuojančių lietuvių patriotizmo, esą per daug bendravimo su rusais, mišrių vedybų etc. Daugumai, tačiau, paskaitos padarytas išpūdis davė daug optimizmo ir minčių.

Gal gana vykusiai diskutines pastabas susumavo namų šeimininkė, rūpinusis kava, bet girdėjusi paskaitą ir vėliau sekusias nuomones: "Ko tas ponas pyksta ant tų jaunų lietuviukų, kurie gyvena realioje grėsmėje ir baimėje, jeigu aš čia, visiškai laisvėje, iš šešių vaikų tik vieną lietuviu teišauginau..."

Paskaita buvo plačiai diskutuojama mūsų kolonijoje, ko pasėkoje į mūsų skyrių kreipėsi skautai akademikai, pageidaujanti progos juostą dar kartą išgirsti. Tas mus paskatino suruošti pakartotiną subuvimą sausio mėn. 9 d. Klevelandis

Bostono skyriaus rudens veiklos
apžvalga

Š. m. sausio mėn. klausytasi naujos D. Lapinsko ir A. Stempuzienės plokštelės. Darius Lapinskas įdomiai atsakė klausimus, iškilusius beklaustant šios plokštelės.

Naujųjų Metų dieną Jonas Liutkus (SNCC Staff narys) davė savo veiklos apžvalgą Selmoje, Ala. Pasikalbėjimas buvo užkordotas.

1966 m. gruodžio mėn. p. Kerbelienė skaitė paskaitą "Absurdo Teatro pavadinimo netikslumas". Tema buvo pristatyta kondensuotai, bet aiškiai.

Lapkričio mėn. Vytautas Bruzgas trumpai papasakojo savo nuotykius ir išpūdžius iš Lenkijos, kur praleido savo atostogas.

Spalio mėn. buvo suruoštas "Beatles Music" šokių vakaras studentams. Vakaras praėjo labai geroj nuotaikoje.

ŽENGIANT...

(Atkelta iš 5-to psl.)

ir ALT skyriaus suruoštoje komedijoje. Nežinomo autoriaus nuomone, ne vien jaunimas užburtas komunizmo agentu; net ir "Pasaulio Lietuvių Bendruomenės diktatorius ir jo smogikai bando užčiaupti ALT Clevelando skyrių, kad jis nepasisakytų prieš kolaboravimą su kruvinuoju Lietuvos okupantu".

Trečioji fazė karo prieš Jaunimo Kongresą buvo įvykdyta grupės, kuri pasivadinus save konservatoriais ir nepaisydama įstatymų prieš pornografijos siuntimą Amerikos paštu, pranešė įvairiems asmenims apie "pro-komunistines tendencijas PLB vadovaujančių asmenų sluoksniuose".

Gal ir būtų Jaunimo Kongresas žlugęs, jei lietuviškoji visuomenė save identifikuotų su Cervantes herojum. Tačiau, vadovaujantieji sluoksniai nebuvo suvedžioti, kad apsiimtu Don Kichoto rolę anti-komu-

nizmo vardan. Atsistačiusią finansų komisiją pakeitė nauja. Nuosaukieji pirmosios komisijos nariai arba įsijungė į naująją ar kitais būdais talkininkauja Kongresui. ALT-o Centro Valdyba nerado reikalo net rimto dėmesio tokiai rezoliucijai pašvesti. Ir pagaliau garsusis lapelis ir konservatorių pašto kortelė liko archyvams kaip medžiaga klinikiniam psichologams.

Bet šis straipsnis nerašomas tam, kad su visuomene pasidalinti nevykusiu anekdotu. Minėtos sutartinės perversijos objektu nebuvo malūnai, bet į visuomenės darbą beįsitraukę veikėjai. Nors išaugę anglosaksiško pragmatizmo mokyklų, jie yra atsparūs patologiniam klyksmui, jų pajėgumas atsispirti tokiam naikinimui yra gana ribotas. Neturėję progos veikla parodyti savo veido, jie neturi šydo, kuris juos apsaugotų nuo metamo purvo.

Todėl, ypatingai sveikintina PLB akcija, nepaliekanti jaunosios kartos atvirame lauke vilkų malonei. Bendruomenė suprato, kad jei minėtu žygiu instigatoriams būtų pavykę bent vieną jaunuolį su smala ištepti, jiems tuo pat būtų pasisekę iš visuomenės veiklos išvyti daugumą jaunųjų darbuotojų. Kuris jaunholis, ne kartą turėdamas slaptomis atitraukti laiką nuo savo profesinio darbo, ryžtųsi toliau veikti stovėdamas prieš pavojų, kad ir jo laukia panašus likimas?

Pastatydama save tarp puolančiųjų ir puolamųjų, PLB šūvius atkreipė į save. Tuo pat ji išreiškė laisvės dvasią, kuri yra kertakmenis mūsų kovoje už Liletuvos laisvę. Mus ir tuos, prieš kuriuos mes kovojame, skiria ne vien tikslai bet ir metodai. Savo veikėjams mes duodame teisę veikti be baimės, kad jo paimita pozicija gali reikšti jo politinį sunaikinimą. Tame ir glūdi mūsų stiprybės šaltinis. Mūsų kova liktų beprasmiška, jei mes taptume panašūs į komunistus. Nereikėtų net sėkmingos rusiškojo imperikalizmo agentų akcijos, kad mūsų visuomenė išvystytų Gomoros galą.

Nors apgailėstautina, kad Jaunimo Metai, kurie buvo skirti atkreipti dėmesį į jaunosios kartos veiklą ir įtraukti ją į visuomeninį darbą buvo metai, kuriais jaunoji karta buvo užpulta. Tačiau reikia džiaugtis, kad tie taipgi buvo metai per kuriuos pasireiškė lietuvių tautos tolerancijos dvasia, kuri užtikrina, kad jaunajai kartai nebus uždarytos durys į visuomeninį veikimą.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMASDabar yra laikas
tinkamai
įrengti savo
namą vasarai
ir žiemai.Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Mūsų Žingsniai

KRONIKA

◆ Š. m. vasario mėn. 26 d. 8 val. vak. Jaunimo Centre rengiamas "Vakaras, dedikuotas Algimantui Mackui". Tai muzikos, dramos ir literatūros vakaras, kuriam specialiai kūrinius parašė muz. J. Gaidelis, J. Švedas, D. Lapinskas, raš. K. Ostrauskas. Muzikinė programoje dalyvauja A. Stempužienė, S. Baranauskas, K. Ostrausko naują vienaveiksme dramą režisuoja J. Blekaitis, vaidina A. Dikinis, D. Mackuvienė ir V. Juodka. Vakaro dekoracijos dail. A. Kurausko. Specialiai išleidžiamas Liūnės Sutemos naujas eilėraščių rinkinys.

◆ Sausio 29 d. Čiurlionio Galerijoje buvo atidaryta dail. J. Rimšos paroda. Paroda globoja Vladas Adamkavičius.

◆ Sausio mėn. 28 d. įvyko Santaros - Šviesos Čikagos skyriaus susirinkimas.

◆ Š. m. sausio 22—23 dienomis Clevelande įvykusioje vadovaujančių lietuviškų veiksmų konferencijoje dalyvavo Santaros - Šviesos Federacijos vicepirmininkas dr. J. Valaitis, atstovaudamas Amerikos Lietuvių Tarybą; Federacijos vicepirm. A. Gureckas — einas PLB ryšinininko pareigas prie VLIKo ir Santaros-Šviesos Federacijos Bostono skyriaus pirm. Kestutis P. Žygas — Lietuvių Studentų Sąjungos Centro Valdybos pirmininkas. Jaunąją kartą atstovavo Alg. Zapačakas — Jaunimo Metų Kongreso pirmininkas, Vytautas Kamantas — PLB vicepirm., ir Milda Lenkauskienė — PLB Valdybos sekretorė. Šioje konferencijoje ryškiai jautėsi jaunosios kartos įnašas į mūsų kultūrinę ir politinę veiklą. Konferencijos dalyvių šis įnašas buvo teigiamai sutiktas bei įvertintas. Konferencija ypatingai stipriai pasisakė už Jaunimo Metus, išreikšdama visuotiną pasitikėjimą Jaunimo Metų Ruošimo Komitetui.

◆ Paryžiuje įsteigtas "Metmenu" bičiulių būrelis, kuriam priklauso: prof. J. Baltrušaitis, prof. A. J. Greimas, p. O. Bagdonaitė-Greimienė, pulk. J. Lanškornskis, dail. Z. Mikšys, skulp. A. Mončys, kun. J. Petrosius. "Metmenu" Nr. 10 išeina vasario mėn.

◆ Kovo mėn. Bostone ruošiamas Dariaus Lapinsko koncertas. Kęstutis P. Žygas, Santaros-Šviesos Federacijos Bostono sk. pirmininkas, įeina į koncerto rengimo komitetą.

◆ V. Saulius išleido Henriko Radausko poezijos rinkinį "Eilėraščiai".

◆ Danguolė Bartuškaitė įeina į Jaunimo Metų Rengimo Komitetą Clevelande.

◆ Dr. Marija Gimbutienė antropologijos studijų reikalais lankėsi Artimuose Rytuose.

BIZNIERIAI, KURIE GARCINASI "NAUJIENOSE" — TURI ČIKAGOS PAMIEKIMĄ BIZNYJE.
GARCINIS IR .

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 5, 1966

NEŠLIFUOTI "DEIMANČIUKAI"

Prieš kelis metus lietuvių visuomenei paskelbta kultūrinio nuosmūgio deklaracija, tada visaip aptarta, pagaliau primiršta. Tačiau, paskaičius dienraščio "Draugo" kultūriniam priede sausio 15 d. (k. b.) pasikalbėjimą su to dienraščio skelbto romano konkurso juri komisijos pirmininke Nijole Jankute-Užubaliene, toji deklaracija nors ir iš dalies, vis dėlto gali būti pateisinta.

Sužinojome, kad, be premijuoto romano, likusieji šeši pasirodė ne tik neverti premijos, bet ir be rezervo atmestini. Nerasta nė vieno iš šešių prisiųstųjų, kuris būtų pajėgus padarinti penkių narių komisijos nuomonę ir nei tokio, kurį vienai galima būtų atžymėti, kaip vertą (kad ir be laurų) rekomenduoti skaitančiai publikai. Tiesa, pirmininkė užsiminė apie kelis deimantėlius, kuriuos "slėpė lapai", deja, nenušlifuosius".

Reikia manyti, kad jie buvo labai smulkūs arba netikri, šiaip jau nušlifuosius, ar ne, deimantas — deimantėliukas visada bus tik deimantas. Be to, deimantas pats save nešlifuoja, — jis nušlifuosius, kada patenka į žinovo rankas.

Čia atmintis pakiša skaitytą epizodą iš anglų turistų kelionės Afrikoje po to, kai Anglija ten užvaldė laukinių tautes. Kolonistai matydami apsikarsčiusius natūraliais brangakmeniais čiabuvius, stengėsi juos išvilioti už degtinę, tabaką ir kitokių daiktus, tačiau nedaug laimėjo. Kitą kartą tie patys keliautojai atsivežė kelių spalvų meniškai nušlifuosius stiklinius karolius; metalines brizgančias sagas, apirankes su barškiančiais žvilgučiais, ir už tuos papuošalus laukiniai su džiaugsmu atidavė visus turėtus neapdirbtus deimantus.

Aiškų literatūrinės kūrybos nuosmukį patvirtina ir šių metų "Draugo" konkurso juri komisijos pirmininkė, — ji kalbėjo ne vien savo ir ne tik pirmininkaujamos komisijos narių vardu, bet vardu ir ankstyvesniųjų metų kito sąstato konkurso komisijos narių. Ir kalbėjo štai kaip: "Dabar juri komisijos dažnai susiduria su labai

skubiai atliktais, nepribrendusiais darbais, ką ir pastarajai komisijai teko patirti".

Būdinga, kad visiems rašytojams daug trūko ir trūko to paties: "Rankraščiai atrodo tartum greitomis užmesti apmatai, skystai, nerūpestingai atauti. Veikėjų portretai neišbaigti, motyvai nepateisinti, situacijos nelogiškos, problemos neišgyventos, nekaltant jau apie neišfuočius stilių, netašytą pasakojimą, neišbaigtą formą".

Aiškūs grafomanijos pasireiškimai. Laimei dar, kad turime rašytoją Gliudą, kitaip mes, skaitytojai, kurie nesame atitrūkę nuo gimtojo žodžio, liktume alkstantis be savojo dvasinio peno. O svarbiausia, ką bepaveldėtų mūsų palikuonys, kuriuos stengiamės išlaikyti lietuvių? Kuo jie remsis ir iš kur savo paskatinimo dirbti savo tautai, jei dvasiniai neišgyvens beletristinėje formoje pateiktų tėvų žemėje senuolių herojiškų pastangų ir kovų už laisvę, bei jų vargus ir kančias, iškovotos laisvės netekus. Negi jiems užteks pasiskaityti senosios kartos pusiau autobiografinius romanus su smulkiomis meilės intrigomis, bei jos romantika gimtinės gražiosios gamtos fone.

Neseniai skaitėme spaudoje, kad žinomas pasaulinio masto rašytojas Dostojevskis, esą, rašęs su klaidom ir nesklaidžiai. Tačiau ano laiko leidėjai (konkursai nebuvo praktikuojami) vertino fabulą. Atradę Dostojevskio kūryboje "deimantą", pateikė jį skaitančiai visuomenei, kuri šį "deimantą" nušlifavo iki pasaulinio masto blizgesio.

Nusivylusi liesu dailiosios prozos derliumi, pirmininkė N. J.-U. pasigedo "Draugo" konkurse "žodžio vilkų" Jurgio Jankaus, Liūdo Dovydeno ir kitų su neeiliniais pasakotojų talentais. Įdomu, kaip juri komisija sužino, kad jie nedalyvauja, jei slapsti vokai su pavardėmis nelaimėjusiųjų būna sudeginami? Ar pažįsta iš stiliaus? Juk kai kuriais "liesaisiais" metais nebuvo atpažintas nė Marius Katiliškis, kuris vėliau buvo apdovanotas premija kūrybinės minties gerbėjų. Gal reikėtų j juri komisiją kvieisti nariais L. Dovydeno ir

Jurgio Jankaus lygio rašytojus, tada ir jie gal pasitemptų apdovanoti tautiečius ne tik pasigrožėjimo vertais pasakojimais, bet ir beletristinio meno kūryba.
Skaitytoja

ATSIUSTA PAMINĖTI

LITUANUS. Lithuanian Quarterly/Summer 1965. Tomas 12, Nr. 2. Redaktorius Thomas Remeikis. Redakcijos nariai: J. Balys, L. Dambriūnas, J. Gimbutas, J. Grinius, V. Trumpa, I. Užgiris, B. Vaškelis, P. Zundė. Leidžia Lithuanus Foundation, Inc. Lithuanus adresas: P. O. Box 9318 Chicago, Ill. 60690. Šiame numeryje be kt. yra tokie straipsniai: Vinco Krėvės pasikalbėjimas su Molotovu. Aleksandro Platerio: Įstatymų kodifikavimas Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštystėje; Alfonso Šešplaukio: Teorijos apie Sekspyro veikalą "The Tempest" ir "The Winter Tales" šaltinius Rytinėje Europoje; Algirdo Kurausko: Skulptorius Antanas Mončys su 8 jo kūrinių reprodukcijomis. Komentarai ir knygy apžvalga. J. Pr.

PINIGAI Į U.S.S.R.

Jūs esate saugūs tik su firma, kuri turi leidimą

TIKTAI GRAMERCY duoda jums tuos visus patarnavimus ir garantijas.

PILNA GARANTIJA: Visi persiuntimai yra pilnai garantuoti ir apdrausti.

TURI Bankų ir Apdraudus Departamento LEIDIMĄ.

APDRAUSTA: \$20,000.00.

TIESIOGINIS Užsienio Prekybos Banko Maskvoje AGENTAS. GREICIAUSIS PRISTATYMAS: Išmokama maždaug per 14 dienų. ISMOKAMA PILNAI: Be jokių atskaitymų. GRAMERCY visada duoda jums oficialų U.S.S.R. kvitą pasirašytą gavėjo.

Kursas: 9 Rubliai už \$10.00.

Iki \$30.00 — \$2.75.

Virš \$30.00 — 10%.

GRAMERCY SHIPPING, INC.

744 Broad St. Newark, N. J.

Rašykite angliškai ar rusiškai pilnų Maisto, Audeklų ir Dovanų Katalogams.

Puikūs Vakarų valstybių produktai:

Gr. 305 FILLING \$22.00

20 sv. kvietinių miltų, 9 sv. ryžių.

Gr. 303 Economy Staple \$26.00

20 sv. kvietinių miltų, 4.5 sv. ryžių, 2 1/4 sv. kiaulienos taukų,

2 1/4 sv. bekono.

GRAMERCY

118 E. 28th St. New York 10016

ĮSTEIGTA 1945.

75th ANNIVERSARY SALE

Chicago's Oldest Exclusive Floor Covering Firm, possessing America's Largest Collection of Oriental Rugs — LOWEST PRICES in Our History!

Genuine Hand Made Oriental THROW Rugs	3.0 × 2.0 ft.	\$24.50
Beautiful Oriental Rugs —	12.0 × 9.0 ft. Sale Price	\$525.00
Exquisite Reproduction of Persian Design Rugs —	12.0 × 9.0 ft. (Power Loomed)	\$249.00

Pay us a visit today — Do NOT Delay

121 S. Wabash Avenue

Plant: 925 N. Larrabee

Chicago 3, Illinois

The original NAHIGIAN BROTHERS, INC., not to be confused with any other firm bearing similar name.

Complete Selection Domestic Carpeting — Cleaning & Repair Service

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS SILEIKIS

Tropikų egzotika Čiurlionio galerijoje

J. Rimšos parodos įspūdžiai

Yra keli vaizdinio meno pasauliai: tas, kurio niekad nematome — abstrakcionizmas; tapybos — muzikos pasaulis, kurio negirdime, tikslai galime jausti ir įsivaizduoti, ir matomasis pasaulis, kuri ne visi vienodai mato bei supranta. Menas yra suvokiamų situacijų interpretacija.

Praėjusį šeštadienį Čiurlionio galerijoje buvo kukliai atidaryta dailininko Jono Rimšos iš Pietų Amerikos meno darbų paroda gausiai publikai atsilankius. Rimšos vardas amerikiečiams seniai žinomas ir šia proga daug kas iš meno bičiulių norėjo su juo susitikti. Be to, ir Rimšos paveikslas „Margot“ jau seniai kabo Čiurlionio galerijoje, kurį galerija įsigijo inž. Valdui Adamkavičiui tarpininkaujant. Čiurlionio galerija per kuone devynis metus perleido labai daug parodų. Vienos iš jų buvo aukšto meninio lygio, kitos taip sau. Vienos parodos buvo atidaromos su gerai paruoštomis programomis, simpoziumais, paskaitomis, kameriniu orkestru, svečio dailininko pagerbimu, garbės komitetais, konsulių kalbomis ir pan. Pro kitus, kad ir labai nusipelnčius menininkus, jeigu jie neturi užnugario, praeinama šalta. Tai nesveikas reiškinys. Vertą dalyką reikia vertinti, o mažiau vertą — nepervertinti. Nuo mūsų etikos daug priklauso ir mūsų reputacija bei kultūringumas.

J. Rimšos kūrybai suprasti reikia laiko

Atėjęs į Rimšos parodą, pasijunti, lyg būtum muziejuje, kur rengiamos parodos tiksliai pasaulinėms garsenybėms. Ir, rodos, jeigu Rimšos paroda būtų buvusi Art Institute, tai

mums ir Rimša atrodytų didesnis ir garsesnis. Dideli žmonės gimsta „namię“ ir didelis menas atsiranda tiksliai iš talentų ir turi savo „namus“ visame pasaulyje. Mūsų lietuviškasis elitas — meno bičiuliai — vis dėlto savo atsilankymu į Rimšos parodą, nežiūrind žiauraus šalčio (daugiau kaip 10 laipsnių žemiau nulio!), neapsivylė: pamatė 22 aliejaus darbus ir 27 akvarelės kūrinius.

Dailininką J. Rimšą norisi įsivaizduoti kaip naujo tapybos baroko pranašą Pietų Amerikoje, kokio ligi tol niekas negalėjo įsivaizduoti, kuomet Brazilija ilgai sekė ispanišką meno skonį. Rimša padarė revoliuciją savo nauja dailės apraiška, akivaizdoje to, kad paskutinėmis dekadomis ir Pietų Amerikoje užsikrėtė abstraktinėmis idėjomis. Rimša juk nėra abstraktistas, tai kuogi tada jis didelis, net didesnis už legionus „modernistų“? Kalbant apie Rimšos kūrybą, reikia ne į paveikslą pavadinimą žiūrėti, bet į jo dvasios savybes ir pajėgą, — realybės ir aplinkos, kuri žmones supa, suvokimą. Jo kūryba išplaukia iš dvasios ir medžiagos organizmo, gal dėl to nelengva daug kam jį suprasti, reikia ilgiau pastudijuoti ir įsigilinti į darbus.

Negali nesigrožėti jo paveikslais pvz. džunglių peizažas „Quietud Tropical“ (nr. 4) ar

DAILININKAS JONAS RIMŠA

Nuotrauka P. Petručio

ba „Mujeres Yunquenas“ — žalias džunglių peizažas (nr. 18), tai tikri šedevrai. Dailininkas daiktų neimituoja su visomis detalėmis, bet tų daiktų spalvas ir formas interpretuoja su meile ir egzaltacija, emocijomis ir giliu supratimu. Toliau iš aliejinių darbų portretai ir kompozicijos bus geriausia J. Rimšos kūryba. Yra vienas portretas, pavadintas Anahi (nr. 20) atkreipia visų žiūrovų dėmesį. Iš tikrųjų šis portretas kėrėja, lyg magnetas pritraukia. Jaunos moters poza išdidi, laisva technika, nėra detalių, žavus spalvų ir formų ritmas, o dar fone mėlyna juostelė teikia klasiško grožio.

Mane ypatingai sužavėjo kitas Rimšos portretas „Nina con Flor“ (Nina su gėle, nr. 12), — grafišku stilium atlikta dviejų matavimų moters figūra. Tai reto laisvumo, taiklių linijų ir rudos spalvos kūnas — šedevras. Šis tapinys „apvalytas“ nuo visokio banalumo: nuo detalių, nuo karpų, raukšlių ir „saldžios fizionomijos“, kaip dera būti skaisčiam menui, — toks Rimšos stilius išlaikytas beveik visuose kūriniuose.

Didelio formato drobėje yra trys nuogos moterų figūros „Las Bañistas“ (Maudyklėje) (nr. 22). Vienas mano kolega (ne lietuvis) pasakė: „Po 50 metų šis paveikslas bus vertas milijono“. „Fiesta Cuzquena“ (Viešinė šventė) (nr. 9), tai spalvinga, kompaktiška kompozicija, mozaikiškos spalvos, gražus variantų išdėstymas ir žaižaruoją niuansai. „Invencion Incaica“ — inkų indėnų išradimai. Geometrinė kompozicija, pagrįsta abstraktiniais elementais užkulisy, bet turi realistines formas. Spalvos stipriai raudonos, kaip pas indėnus esti: raudona, juoda, balta ir mėlyna, sudaro stiprų kontrastą. Bendrai indėnų menas yra dviejų matavimų, dekoratyvus.

Rimšos akvarelės

Dail. J. Rimša dėl tolimos

kelionės negalėjo atsivežti didelių drobių, tai 27 akvarelėsguvašo darbais papildė parodą. O jau ir iš Clevelande buvusios parodos keletas darbų iškrito. Kaip aliejaus, taip ir akvarelės darbai išlaiko vienodą Rimšos charakterį bei psichologiją, tą egzotišką džunglių poetiškumą. Nepaprastai dinamiška kompozicijų struktūra. Akvarelėse dar stipriau pirmuoja masė, iš kurios iškyla ir pranyksta objektai, spalvos raudonos, pilkos, juodos, mėlynos alsuoja savotiška šiluma. Akvarelėse yra ir figūrų, pvz. „Figuras en Selva“ (nr. 5), „Atardecer en Colocoto“ (komp. nr. 19), „Pensativa“ (Susimąsciusi nr. 26) ir daug kitų.

Jonas Rimša gimė 1903 m. birželio mėn. 12 d. Svedasuose, Aukštaitijoje. 1930 m. įstojo į mokyklą Buenos Aires, Argentinoje, kurią baigė 1933 m. Po to prasidėjo Rimšos odiseja po plačias Pietų Amerikos respublikas. Bolivija jam pasidarė kaip antroji tėvynė, kuri suteikė aukštus garbės titulus už jo meninius nuopelnus.

Parodos katalogas skoningas, viena spalvinga Rimšos kūrinių reprodukcija atspausdinta pilnomis (penkiomis) spalvomis. Galima įrėminti.

Paroda baigsis kitą sekmadienį, vasario 13 d.

Parodą patartina pamatyti. Valandos: kasdien nuo 6 iki 9 val. vakaro ir savaitgaliais nuo 10 ryto iki 9 v. vakaro.

m. š.

Mirė Alberto Giacometti

Praėjusių metų lapkričio ir gruodžio mėnesiais Chicagos Meno Institute buvo išgarsėjusio skulptoriaus Alberto Giacometti apžvalginė paroda ir šioje vietoje apie jo kūrybą buvo plačiai rašyta. Jis buvo italų kilmės, gimė Šveicarijoje, gyveno Paryžiuje. Mirė sausio 11 d., sulaukęs 64 metų amžiaus.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 5, 1966

Dail. JONAS RIMŠA

Margot (tapyba)

(Čiurlionio galerijos nuosavybė)